

Početna stranica > Novac/novčana potraživanja > Osiguravanje imovine tijekom sudskog postupka u zemljama EU-a

Otvoreni postupci u području građanskog pravosuđa koji su započeti prije isteka prijelaznog razdoblja nastaviti će se na temelju prava EU-a. Na temelju uzajamnog sporazuma s Ujedinjenom Kraljevinom na portalu e-pravosuđe do kraja 2022. ostatak će dostupne informacije povezane s Ujedinjenom Kraljevinom.

Osiguravanje imovine tijekom sudskog postupka u zemljama EU-a**Gibraltar****1 Koje vrste mjera postoje?**

Nalog se odnosi na sudski nalog kojim se stranku obvezuje da poduzme određene korake ili da se suzdrži od poduzimanja određenih koraka. Privremeni nalog je nalog koji se izdaje prije početka sudskog postupka. Tužitelj može nastojati zaštititi svoj položaj u okviru sudskog postupka ili čak prije početka postupka traženjem privremenog naloga kako bi se spriječilo da tuženik djeluje na način kojim će se nanijeti šteta tužitelju.

Postoje i dvije posebne vrste naloga koje tužitelj može zatražiti ako postoji opasnost da će tuženik poduzeti korake kako bi uništio dokaze ili onemogućio izvršenje presude koju je ishodio tužitelj. To su nalog za pretraživanje, kojim se od tuženika zahtijeva da dopusti pretraživanje svojih prostorija u potrazi za dokumentima ili imovinom, i nalog za zamrzavanje, kojim se tuženiku zabranjuje upravljanje imovinom ili njezino premještanje izvan područja nadležnosti. Ako tužitelj traži isplatu novčanog iznosa (npr. duga ili naknade štete), sud može naložiti tuženiku da izvrši privremeno plaćanje za svaki iznos koji bi tuženik u konačnici morao platiti, kako bi se izbjegle poteškoće za tužitelja zbog kašnjenja u ishođenju presude.

Tuženik može biti izložen riziku da, čak i ako tražbina bude odbijena i ako se tužitelju naloži plaćanje troškova, nalog za troškove neće biti moguće izvršiti. Kako bi zaštitio tuženika, sud u određenim okolnostima može naložiti tužitelju da položi jamstvo za troškove sudskog postupka, obično plaćanjem novčanog iznosa sudu.

Vrhovni sud ovlašten je, ako je to svrhovito, odobriti privremenu mjeru u potporu postupku na drugom području nadležnosti. Isto tako može odobriti „nalog za zamrzavanje na svjetskoj razini” koji se primjenjuje na imovinu na drugim područjima nadležnosti.

2 Pod kojim se uvjetima takve mjere mogu naložiti?**2.1 Postupak****Naloz i (uključujući naloz za pretraživanje i naloz za zamrzavanje)**

Naloz i odluke suda. Ako nije izdan nalog za pretraživanje ili nalog za zamrzavanje, tuženik u pravilu nije obavezan dopustiti pretraživanje svojih prostorija ili se suzdržati od rasipanja svoje imovine. Zahtjev za nalog za pretraživanje ili nalog za zamrzavanje podnosi se Vrhovnom sudu.

Podnositelj zahtjeva mora objaviti potpune i istinite materijalne činjenice o kojima bi sud trebao biti obaviješten (posebno ako se zahtjev podnosi bez davanja obavijesti). Potrebno je dostaviti i prijedlog naloga u kojem se točno navode koraci koji se trebaju poduzeti.

Kad je riječ o privremenim sudskim nalozima, podnositelj zahtjeva obično mora preuzeti „uzajamnu obvezu na naknadu štete”, odnosno dati obećanje da će tuženiku nadoknaditi sve gubitke prouzročene sudskim nalogom ako se naknadno ispostavi da nalog nije trebao biti odobren (npr. ako sud presudi protiv podnositelja zahtjeva).

Zahtjev se može podnijeti bez obavještanja tuženika ako za to postoje dobri razlozi. Može se podnijeti i prije nego što tužitelj podnese obrazac tražbine kojim se pokreće glavni postupak. Ne postoji formalni uvjet na temelju kojeg bi podnositelja zahtjeva na raspravi o zahtjevu trebao zastupati odvjetnik, ali mu je za podnošenje takvog zahtjeva obično potrebno pravno savjetovanje i zastupanje.

Nakon što sud odobri nalog, on se mora sastaviti i dostaviti tuženiku. Sudski službenici ne sudjeluju u dostavi ili izvršenju privremenih sudskih naloga.

Međutim, naloz i za pretraživanje moraju se izvršiti u skladu s posebnim postupcima. Obično ih mora dostaviti „nadzorni odvjetnik” koji je upoznat s nalozima za pretraživanje i djeluje neovisno o odvjetnicima podnositelja zahtjeva. Nadzorni odvjetnik tuženiku mora rastumačiti nalog za pretraživanje te ga obavijestiti o njegovu pravu na traženje pravnog savjeta. Nadzorni će odvjetnik provesti ili nadzirati pretraživanje te o njemu obavijestiti odvjetnike podnositelja zahtjeva.

Privremeno plaćanje i jamstvo za troškove sudskog postupka

Privremena plaćanja i jamstvo za troškove sudskog postupka mogu biti propisani sporazumom između stranaka, ali ako takav sporazum ne postoji, potrebno je podnijeti zahtjev sudu. Zahtjev se podnosi podnošenjem obavijesti o zahtjevu potkrijepljenoj pisanim dokazima. Zahtjev se mora dostaviti tuženiku koji može podnijeti dokaze kao odgovor na zahtjev. Ako sud izda nalog, utvrdit će oblik i iznos jamstva ili plaćanja koji se moraju izvršiti.

Troškovi ishođenja naloga

Ne postoji fiksna tarifa troškova za ishođenje bilo kojeg od prethodno opisanih naloga. Međutim, za izdavanje zahtjeva za nalog primjenjuju se posebne sudske pristojbe koje ovise o tome je li zahtjev podnesen uz obavještanje protivne stranke ili bez obavještanja. Sve pojedinosti o tim pristojbama mogu se dobiti od pisarnice Vrhovnog suda, 277 Main Street, Gibraltar, telefonski broj (+350) 200 75608.

Podnositelj zahtjeva obavezan je platiti naknadu za rad svojih odvjetnika (a u slučaju naloga za pretraživanje, naknadu nadzornog odvjetnika), iako se u konačnici snošenje tih troškova može naložiti protivnoj stranci.

2.2 Glavni uvjeti

Sve mjere opisane u ovom odjeljku diskrecijske su i sud ih neće odobriti ako smatra da bi u predmetnim okolnostima bile neprimjerene ili nerazmjerne. Sudovi često postupaju opreznije kad je riječ o nalozima za pretraživanje i nalozima za zamrzavanje jer je u slučaju tih naloga riječ o posebno strogim mjerama.

Privremeni naloz i

Pri donošenju odluke o odobravanju privremenog naloga sud će prvo razmotriti postavlja li se predmetom „ozbiljno pitanje o kojem treba odlučiti” (odnosno utvrditi da nije „neosnovan ili zlonamjeran”). Ako to nije slučaj, izdavanje naloga bit će odbijeno.

Ako postoji ozbiljno pitanje o kojem treba odlučiti, sud će razmotriti „ravnotežu pogodnosti”. To uključuje pitanje bi li bilo nepovoljnije od tužitelja zahtijevati da nastavi bez naloga do početka suđenja ili odobriti nalog protiv tuženika. Pri odlučivanju o tome sud će razmotriti pitanja u nastavku sljedećim redoslijedom:

Bi li dodjela naknade štete bila odgovarajuća mjera za tužitelja ako se presudi u njegovu korist? Ako bi naknada štete bila primjerena, izdavanje naloga bit će odbijeno. Ako ne bi (npr. jer je šteta koja je prouzročena tužitelju nepopravljiva ili nenovčana), potrebno je razmotriti preostala pitanja.

Bi li se uzajamnom obvezom tužitelja na naknadu štete tuženiku pružila odgovarajuća zaštita u slučaju da se presudi u korist tuženika? Ako bi se naknadom štete primjereno zaštitilo tuženika, to obično ide u prilog odobravanju naloga.

Ako se ostali čimbenici čine ravnomjerno uravnoteženima, sud će zadržati postojeće stanje. Taj čimbenik obično ide u prilog odobravanju naloga.

Moguće je razmotriti i druge socijalne ili gospodarske čimbenike, kao što je učinak izdavanja ili odbijanja izdavanja naloga na zapošljavanje ili dostupnost lijekova.

Sud kao krajnju mjeru može razmotriti relativnu osnovanost predmeta stranaka, ali samo ako je moguće stvoriti jasno stajalište o tome da su argumenti jedne stranke mnogo snažniji od argumenata druge stranke.

Nalozima za pretraživanje

Nalog za pretraživanje može se izdati u svrhu osiguranja očuvanja dokaza ili imovine relevantnih za sudski postupak. Uvjeti za ishođenje naloga za pretraživanje stroži su od uvjeta za ishođenje drugih vrsta sudskih naloga, a sud će izdati nalog samo ako podnositelj zahtjeva dokaže da su ispunjeni svi uvjeti koji se navode u nastavku.

Protiv tuženika postoji iznimno snažan argument *prima facie*.

Aktivnosti tuženika koje dovode do pokretanja postupka uzrokuju tešku stvarnu ili potencijalnu štetu tužitelju.

Postoje jasni dokazi da tuženik posjeduje optužujuće dokumente ili materijal.

Postoji „stvarna mogućnost” ili „vjerojatnost” da će relevantni dokumenti ili materijal nestati ako se ne izda nalog.

Nalozima za zamrzavanje

Sud je ovlašten odobriti nalog za zamrzavanje ako je to „pravedno i prikladno”. Nalog za zamrzavanje neće se naložiti osim ako tužitelj može dokazati da su ispunjeni svi uvjeti koji se navode u nastavku.

Tužitelj ima materijalni razlog za podnošenje tužbe za koju su nadležni sudovi Gibraltara.

Tužitelj ima „snažne argumente” protiv tuženika.

Postoje razlozi za vjerovanje da tuženik posjeduje imovinu na području nadležnosti.

Postoji „stvarni rizik” da će tuženik upravljati imovinom na način da se nijedna presuda neće moći izvršiti (npr. raspolaganjem imovinom ili njezinim uklanjanjem s područja nadležnosti).

Sud će biti posebno oprezan pri odobravanju naloga za zamrzavanje u okviru sudskog postupka pokrenutog u drugoj državi, posebno ako bi se nalog za zamrzavanje preklapao ili bio u sukobu s bilo kojim nalogom za zamrzavanje koji je odobrio strani sud pred kojim se vodi glavni postupak ili ako je strani sud odbio zamrznuti imovinu.

Sud neće odobriti nalog za zamrzavanje na svjetskoj razini ako tuženik posjeduje dovoljno imovine na području nadležnosti te mora razmotriti može li se nalog na svjetskoj razini izvršiti u državama u kojima tuženik posjeduje imovinu.

Privremena plaćanja

Sud može naložiti tuženiku da izvrši privremeno plaćanje samo ako je tuženik priznao obvezu plaćanja novčanog iznosa tužitelju, ako je presuda već donesena u korist tužitelja u obliku novčanog iznosa koji će se procijeniti kasnije ili ako se sud uvjeri da će tužitelj u okviru suđenja naplatiti „znatan novčani iznos” (ili kad je riječ o prijavi tražbine za posjedovanje zemljišta, isplata u pogledu tuženikova zaposjedanja zemljišta). U predmetima u kojima je riječ o tjelesnoj ozljedi plaćanje se može naložiti samo ako će obvezu tuženika snositi osiguravatelj ili ako je tuženik javno tijelo.

Jamstvo za troškove sudskog postupka

Sud može od tužitelja zatražiti da osigura jamstvo najčešće u sljedećim slučajevima:

Boravište tužitelja nalazi se izvan Europske unije i Europskog prostora slobodne trgovine (Island, Lihtenštajn, Norveška i Švicarska) te bi bilo teško izvršiti nalog za troškove u državi boravišta tužitelja.

Tužitelj je društvo ili drugi registrirani subjekt i opravdano je smatrati da neće moći platiti troškove tuženika ako mu se to naloži. (Pri odlučivanju o izdavanju naloga za jamstvo sud će uzeti u obzir je li tužitelj nedostatak novca ili sredstava prouzročeo postupanjem tuženika.)

Tužitelj je promijenio adresu kako bi izbjegao posljedice parničnog postupka ili nije naveo točnu adresu u obrascu tražbine.

Tužitelj je poduzeo korake u pogledu svoje imovine kojima bi se otežalo da se protiv njega izvrši nalog za troškove.

Sud će izdati nalog samo ako se uvjeri da je to pravedno u svim okolnostima. Razmotrit će upotrebljava li se zahtjev za jamstvo na način kojim bi se onemogućila prijava opravdane tražbine te ima li ta tražbina razumno dobre izgleda za uspjeh.

Sud je isto tako ovlašten naložiti da jamstvo mora osigurati:

osoba koja nije stranka u postupku, a koja financira prijavu tražbine u zamjenu za dio koristi od ishoda postupka ili koja je prenijela pravo na prijavu tražbine na tužitelja kako bi izbjegla rizik od toga da joj bude naloženo plaćanje troškova

svaka stranka u postupku koja bez opravdanog razloga nije postupila u skladu s pravilima suda.

3 Predmet i priroda takvih mjera?

3.1 Koja vrsta imovine može podlijegati takvim mjerama?

Privremeni nalozima

Nalogom se od stranke može zahtijevati da poduzme korake ili se suzdrži od poduzimanja koraka povezanih s bilo kojom vrstom imovine.

Nalozima za pretraživanje

Nalogom za pretraživanje od tuženika se zahtijeva da dopusti ulazak u svoje prostorije, ali se podnositelju zahtjeva ne dopušta nasilni ulazak. U nalogu se moraju navesti prostorije koje se mogu pretraživati te popisati sva imovina koju osobe koje provode pretraživanje mogu pregledati, umnožiti i ukloniti. Nalog može obuhvaćati samo dokaze koji mogu biti relevantni za postupak ili imovinu koja može biti predmet postupka ili o kojoj se u okviru postupka može postaviti pitanje.

Standardnim se nalogom od tuženika zahtijeva da preda svu imovinu navedenu u nalogu. Ako se relevantni dokazi mogu čuvati na računalima, mora se omogućiti pristup svim računalima u prostorijama kako bi ih se moglo pretražiti te je potrebno dostaviti kopije svih pronađenih relevantnih dokumenata.

Nalozima za zamrzavanje

Sud može odobriti nalog za zamrzavanje imovine tuženika kojim se tuženiku zabranjuje smanjenje vrijednosti njegove imovine koja se nalazi na području nadležnosti ispod određenog iznosa, ili nalog za zamrzavanje određene imovine. Tuženiku će i dalje biti dopušteno trošiti utvrđene iznose za podmirivanje životnih troškova te za pravno savjetovanje i zastupanje, a nalogom se tuženiku može dopustiti da upravlja imovinom u okviru uobičajenog poslovanja.

Standardni nalog za zamrzavanje je nalog „maksimalnog iznosa” u kojem se navodi da se primjenjuje na svu imovinu tuženika do navedene vrijednosti.

Njime se obuhvaća sva imovina kojom je tuženik ovlašten upravljati kao vlastitom imovinom, uključujući imovinu koju drži ili kontrolira treća strana u skladu s uputama tuženika.

Općim nalogom odnosno nalogom „maksimalnog iznosa” obuhvatit će se sva imovina, uključujući pokretnu i nepokretnu imovinu, vozila, novac i vrijednosne papire. Nalogom će se obuhvatiti i sva imovina stečena nakon njegova izdavanja. Njima se mogu izričito navesti određene nekretnine, poslovna imovina i bankovni računi koji su zamrznuti. Zajednički bankovni račun neće se zamrznuti, osim ako je to izričito obuhvaćeno nalogom.

3.2 Koji su učinci takvih mjera?

Tuženika se upozorava da se nepoštovanje privremenog naloga smatra nepoštovanjem suda zbog kojeg mu se može propisati kazna zatvora, novčana kazna ili zaplijeniti imovina.

Nije nužno riječ o nepoštovanju suda ako treća strana tuženiku omogućiti raspolaganje imovinom protivno nalogu za zamrzavanje. Međutim, nepoštovanjem suda smatrat će se ako treća strana koja je obaviještena o nalogu za zamrzavanje svjesno pomogne tuženiku u raspolaganju zamrznutom imovinom. Podnositelj zahtjeva stoga bi trebao dostaviti preslike naloga za zamrzavanje trećim stranama kao što su bankari, računovođe i odvjetnici tuženika. (Standardnim se nalogom pretpostavlja da će to biti učinjeno te se treće strane upozorava o mogućim kaznama. Njime je obuhvaćena i obveza podnositelja zahtjeva da podmiri opravdane troškove koji su nastali trećim stranama zbog postupanja u skladu s nalogom i da ih oslobodi od time nastalih obveza.) Iako su obaviješteni o nalogu, banke i ostale treće strane i dalje mogu ostvarivati prava na osiguranje i prijebob koja su nastala prije izdavanja naloga za zamrzavanje.

Nalogom za zamrzavanje tužitelj ne stječe nikakva imovinska prava u odnosu na zamrznutu imovinu. Pravo na pokretanje postupka zbog nepoštovanja suda obično je jedina mjera koja je tužitelju na raspolaganju. Ugovor kojim se krši sudski nalog nezakonit je i stoga ga stranka koja zna da će se njime prekršiti nalog možda neće moći izvršiti. Osim toga, sud u određenim slučajevima može izdati zaseban sudski nalog kojim se tuženika sprječava da izvrši ugovor s trećom stranom. Međutim, vlasništvo se i dalje može prenijeti na temelju nezakonitog ugovora, a nakon izvršenja takvog ugovora obično nije moguće izvršiti povrat prenesene imovine.

3.3 Koliko dugo takve mjere vrijede?

Ako je odluka o izdavanju privremenog naloga donesena u prisutnosti stranaka, tom se odlukom može odrediti da nalog bude na snazi do suđenja, donošenja presude ili dodatne odluke suda ili do određenog datuma. (Ako je sudski nalog na snazi „do donošenja dodatne odluke”, on neće prestati vrijediti kad sud donese presudu, već samo kad donese odluku kojom se izričito ili implicitno ukida sudski nalog.)

Privremeni nalog izdan bez obavještanja tuženika obično će biti valjan tijekom ograničenog razdoblja, rijetko dulje od sedam dana, a za produljenje valjanosti privremenog naloga sud će morati donijeti dodatnu odluku. Pri izdavanju sudskog naloga bez davanja obavijesti sud obično određuje „datum povratka na sud” odnosno datum daljnje rasprave kojoj tuženik može prisustvovati i osporiti produljenje valjanosti naloga. U standardnom nalogu za zamrzavanje navodi se da razdoblje njegove primjene traje do datuma povratka na sud ili do donošenja nove odluke.

4 Je li moguća žalba protiv takve mjere?

Tuženik ili bilo koja treća strana na koju se izravno odnosi privremeni nalog u bilo kojem trenutku može sudu podnijeti zahtjev za izmjenu ili ukidanje odluke (iako bi se za podnošenje zahtjeva povezanog s već izvršenim nalogom za pretraživanje u pravilu trebalo pričekati do početka suđenja). Nije potrebno čekati do datuma povratka na sud kako bi se osporila odluka donesena bez davanja obavijesti. Tuženik o podnošenju zahtjeva mora prethodno obavijestiti odvjetnike tužitelja. Zahtjev bi se u pravilu trebao podnijeti sudu koji je donio tu odluku, a često će o njemu odlučivati isti sudac.

Razlozi zbog kojih tuženik može podnijeti takav zahtjev uključuju sljedeće: neispunjavanje jednog od uvjeta iz odluke, bitnu promjenu okolnosti kojom nestaje opravdanje za donošenje odluke, opresivni učinak odluke, nerazumno zadiranje u prava nevinih trećih strana i kašnjenje tužitelja u prijavi tražbine. Ako je nalog izdan bez obavještanja tuženika, razlozi za ukidanje ili izmjenu odluke uključuju i to da podnositelj zahtjeva pri ishođenju te odluke sudu nije objavio materijalne činjenice te da ne postoje dostatni dokazi kojima bi se opravdalo odobravanje privremene mjere bez davanja obavijesti.

Ako sud ukine odluku, tuženik ima pravo pozvati se na uzajamnu obvezu podnositelja zahtjeva na naknadu štete te zatražiti naknadu štete. Sud će u tom slučaju naložiti „istragu o naknadi štete” kako bi utvrdio gubitke tuženika, iako se to može dogoditi do početka suđenja ili kasnije.

Sud je isto tako ovlašten ukidati ili mijenjati odluke o privremenim plaćanjima i jamstvu za troškove sudskog postupka te naložiti povrat cjelokupnog novčanog iznosa ili njegova dijela uplaćenog na temelju odluke.

Posljednji put ažurirano: 27/09/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.